

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 202/2020-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Tiborom Bickom, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 204/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 204/2009 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Poprad p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 204/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je jej Okresný súd Poprad povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Poprad je povinný nahradiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,28 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťosem centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. Tibora Bicka, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 204/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že napadnuté konanie na okresnom súde iniciovala sťažovateľka ako oprávnená návrhom na vykonanie exekúcie na sumu 11 662,60 € s príslušenstvom proti povinnému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“). Sťažovateľkou vymáhaná pohľadávka jej bola priznaná rozsudkom okresného súdu sp. zn. 20 C 116/2007 z 5. novembra 2008 a následná exekúcia bola vedená súdnou exekútorkou [REDAKOVANÉ] pod č. EX 323/2009.

2.1 Okresný súd uznesením zo 4. septembra 2015 (ďalej len „uznesenie zo 4. septembra 2015“) exekúciu v predmetnej veci zastavil a sťažovateľku ako oprávnenú zaviazal zaplatiť exekútorovi trovy exekúcie vo výške 78,86 €, pričom v záhlaví tohto uznesenia zo 4. septembra 2015 okresný súd uviedol, že exekúciu zastavuje proti povinnému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. j. inému subjektu ako povinnému. Odôvodnenie uznesenia zo 4. septembra 2015 neobsahuje žiadnu zmienku, proti komu okresný súd exekúciu zastavil. Sťažovateľka proti uzneseniu zo 4. septembra 2015 podala 17. októbra 2015 odvolanie s tým, že uvedené uznesenie považuje za nesprávne, pretože povinným nebola v záhlaví špecifikovaná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ale živnostník [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Okresnému súdu následne sťažovateľka 8. februára 2019 zaslala urgenciu, ktorou sa domáhala vydania rozhodnutia o podanom odvolaní, avšak bezvýsledne. Do dňa podania jej ústavnej sťažnosti o podanom odvolaní nebolo rozhodnuté.

2.2 V napadnutom konaní podľa sťažovateľky nejde o vec právne a fakticky zložitú, pretože rozhodovanie o odvolaní proti uzneseniu o zastavení exekúcie je podľa nej bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov. Okresný súd v napadnutom konaní už takmer päť rokov nekonal a o podanom odvolaní vo veci nerozhodol. Sťažovateľka si v dôsledku predlžovania stavu jej právnej neistoty nielenže nemôže usporiadať pohľadávku v účtovníctve, ale plynutím času sa zoslabuje aj možnosť jej vymožiteľnosti, keďže povinný je poberateľom dôchodku.

2.3 Vzhľadom na uvedené sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby v predmetnej veci svojím nálezhom rozhodol, že jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, zaviazal okresný súd uhradiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

3. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 202/2020 z 12. mája 2020 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, na ďalšie konanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu v predmetnej veci vyjadril listom č. 3ÚS/2020 zo 16. júna 2020, v ktorom stručne popísal priebeh napadnutého konania a následne poukázal na to, že v predmetnej veci už bolo vydané uznesenie o zastavení exekúcie, ktoré dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť pre odvolanie sťažovateľky doručené okresnému súdu 22. októbra 2015. Posúdenie včasnosti podaného odvolania okresným súdom bolo závislé od vrátenia doručanky od právneho zástupcu sťažovateľky, pričom túto informáciu okresný súd získal až z vyjadrenia [REDAKOVANÉ], doručeného mu 19. februára 2016.

4.1 Okresný súd uviedol, že aj napriek ustálenej judikatúre ústavného súdu vo vzťahu ku kritériám posudzovania porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v predmetnej veci je podľa neho potrebné poukázať na dlhoročnú enormnú zaťaženosť exekučného oddelenia, ktorá spôsobuje, že nie v každej veci môžu jednotlivé úkony nasledovať plynule za sebou. V tejto súvislosti okresný súd ďalej uviedol, že v rokoch 2015 až 2019 sa celkový počet exekúcií vedených na tomto súde pohyboval na úrovni približne 60 000 vecí, pričom procesné návrhy a podnety v týchto veciach mohol okresný súd vybavovať len v závislosti od svojho personálneho obsadenia, čím bola následne ovplyvnená aj celková dĺžka jednotlivých konaní.

4.2 Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľka nepreukázala, že v predmetnej veci podala sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi súdu, ktorú je podľa neho možné považovať za účinný prostriedok nápravy porušenia ňou označených práv, a preto je potrebné jej ústavnú sťažnosť odmietnuť ako neprípustnú, obdobne ako ústavný súd rozhodol napr. vo veciach vedených pod sp. zn. II. ÚS 28/2014, I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99.

4.3 V tejto súvislosti okresný súd zdôraznil, že po prijatí výzvy na vyjadrenie sa k ústavnej sťažnosti bolo v napadnutom konaní vydané opravné uznesenie v zmysle pokynu Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“)

a po uplynutí lehoty na podanie odvolania predmetná vec bude predložená opäť odvolaciemu súdu na rozhodnutie.

4.4 Vo vzťahu k sťažovateľkou uplatnenému nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € okresný súd uviedol, že v tomto prípade podľa neho nie sú splnené podmienky na jeho priznanie, pretože v napadnutom konaní k odstráneniu prietáhov došlo. Zároveň okresný súd poukázal na skutočnosť, že uplatnená výška primeraného finančného zadosťučinenia navodzuje dojem, že sťažovateľke ide skôr o poskytnutie náhrady za sumu vymáhanú v exekučnom konaní, ktorá s prihliadnutím k zisteniam súdneho exekútora zrejme nie je reálne vymožitelná, avšak nie zavinením okresného súdu.

4.5 Vzhľadom na uvedené skutočnosti okresný súd navrhol ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť a zároveň oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

5. Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu zo 16. júna 2020 zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 2. júla 2020. Vo vzťahu k argumentácii okresného súdu sťažovateľka uviedla, že túto považuje za nedostatočnú, zbavujúcu okresný súd zodpovednosti a obsahujúcu irelevantné argumenty, predovšetkým poukážuc na povinnosť súdov organizovať svoju prácu tak, aby k zásahom do základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov nedochádzalo.

5.1 Sťažovateľka poukázala na to, že okresný súd uznal, že v predmetnej veci nejde o vec skutkovo ani právne zložitú a ani jej správanie k vzniku prietáhov v napadnutom konaní neprispelo. Práve okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval efektívne, t. j. tak, aby ochrana sťažovateľkou namietaných práv bola rýchla a účinná. V tejto súvislosti poukázala sťažovateľka aj na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí nezabavuje súd (štát) zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní.

5.2 Argumentáciu okresného súdu týkajúcu sa nepodania sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu označila sťažovateľka za irelevantnú s poukazom na to, že 8. februára 2019 elektronicky prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy urgovala rozhodnutie o podanom odvolaní, avšak až do podania ústavnej sťažnosti (6. marca 2020) okresný súd v predmetnej veci nerozhodol.

5.3 Za irelevantnú označila sťažovateľka aj argumentáciu okresného súdu týkajúcu sa jednak splnenia podmienok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ako aj jeho výšky. Podľa sťažovateľky samotným konštatovaním ústavného súdu, že v napadnutom konaní došlo k porušeniu ňou namietaných práv nedôjde k úplnej náprave. Vzhľadom na uvedené považovala svoju ústavnú sťažnosť za dôvodnú a i naďalej trvala na svojich nárokoch špecifikovaných v jej petite. Zároveň sťažovateľka ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pretože od toho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

7. Ústavný súd vychádzal pri svojom rozhodovaní z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a na tomto mieste uviedol len podstatné skutočnosti o priebehu a stave napadnutého konania.

7.1 Okresný súd 16. júna 2000 na základe žiadosti súdnej exekútorky doručenej mu 8. júna 2009 vydal poverenie na vykonanie exekúcie. Súdna exekútorka okresnému súdu 24. novembra 2014 doručila svoj návrh na zastavenie exekúcie. Okresný súd 16. februára 2015 zaslal súdnej exekútorke výzvu, aby mu doručila podnet na zastavenie exekúcie s vyúčtovaním trov exekúcie. Súdna exekútorka odpovedala na výzvu okresného súdu podaním z 26. februára 2015.

7.2 Okresný súd svojím uznesením zo 4. septembra 2015 exekúciu v predmetnej veci zastavil a sťažovateľku zaviazal nahradiť súdnej exekútorke trovy exekúcie. Sťažovateľka doručila 22. októbra 2015 okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu zo 4. septembra 2015,

ktoré bolo až 13. marca 2018 doručované na vyjadrenie súdnej exekútorke a povinnému. K podanému odvolaniu sa súdna exekútorka vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 23. marca 2018. Okresný súd 21. júna 2018 predložil predmetnú vec krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní.

7.3 Spis v tejto veci bol 6. augusta 2019 odvolacím súdom vrátený späť okresnému súdu spolu s uznesením sp. zn. 21 CoE 54/2018 z 27. júna 2019 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“), v ktorom bol usmernený, aby postupoval podľa § 224 Civilného sporového poriadku. Uznesenie odvolacieho súdu bolo 29. mája 2020 expedované právnenému zástupcovi sťažovateľky, povinnému a súdnej exekútorke.

7.4 Okresný súd 11. júna 2020 vydal v predmetnej veci opravné uznesenie, ktorým podľa pokynov odvolacieho súdu opravil označenie povinného v uznesení zo 4. septembra 2016 v napadnutom konaní.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v jeho judikatúre

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

10. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

15. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý sa primerane vzťahuje i na konanie exekučné (§ 9a do 31. marca 2017 a § 200 od 1. apríla 2017 Exekučného poriadku), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá,

predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

V.

Záveru ústavného súdu týkajúce sa otázky porušenia práv sťažovateľov

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (strany sporu) a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, ústavný súd konštatuje, že v predmetnej veci sťažovateľka namietala časť exekučného konania súvisiacu s rozhodovaním o ňou podanom odvolaní proti uzneseniu zo 4. septembra 2016, ktorým okresný súd konanie v predmetnej veci zastavil a súdnej exekútorke priznal náhradu trov konania. Z obsahu súdneho spisu, vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu, ako ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej alebo skutkovej zložitosti veci, ktorá by mala vplyv na predĺženie napadnutého konania.

18. Pri hodnotení doterajšieho priebehu namietaneho konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sťažovateľky ako strany tohto konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

19. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní z hľadiska jeho nečinnosti, ako aj z hľadiska efektívnosti jeho postupu.

19.1 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

19.2 Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie bolo poznačené dlhým obdobím nečinnosti okresného súdu, počas ktorého tomuto súdu vykonanie jednoduchých procesných úkonov súvisiacich s podaným odvolaním (doručenie odvolanie povinnému a predloženie veci krajskému súdu) trvalo viac ako dva roky a deväť mesiacov t. j. od 22. októbra 2015 (doručenie odvolania proti uzneseniu zo 4. septembra 2015) až do 21. júna 2018 (predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní). Po doručení spisu v predmetnej veci (6. augusta 2019) zostal okresný súd opätovne počas obdobia viac ako deviatich mesiacov nečinný, a to až do 29. mája 2020, keď doručené uznesenie odvolacieho súdu expedoval súdnej exekútorke, sťažovateľovi a povinnému. Ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu, ku ktorým došlo bez toho, aby tomuto súdu bránila v jeho ďalšom procesnom postupe zákonná prekážka, je potrebné označiť za zbytočné prieťahy, ktoré významným spôsobom ovplyvnili dĺžku napadnutého konania.

19.3 O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí predovšetkým skutočnosť, že napadnuté konanie nie je ani po viac ako štyroch rokoch a siedmich mesiacoch od doručenia odvolania sťažovateľky (22. októbra 2015) právoplatne skončené, čo je už samo osebe z ústavného hľadiska neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010), a to bez ohľadu na hodnotenie miery, v akej okresný súd prispel k tomuto stavu. Vo vzťahu k neefektívnosti postupu okresného súdu možno predovšetkým poukázať na to, že aj keď okresný súd v predmetnej veci rozhodol uznesením zo 4. septembra 2015, po predložení veci odvolaciemu súdu (21. júna 2018) bol tento spis po desiatich mesiacoch vrátený späť (6. augusta 2019) spolu s uznesením odvolacieho súdu, v ktorom okresnému súdu uložil povinnosť opraviť nesprávnu špecifikáciu povinného v jeho záhlaví.

19.4 K argumentácii okresného súdu týkajúcej sa nevyčerpania sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu ako účinného prostriedku nápravy sťažovateľkou v napadnutom konaní ústavný súd poukazuje na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [rozsudky vo veciach Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike (č. 30189/07, ods. 52 – 55 a 63 – 99, 12. jún 2012) a Komanický proti Slovenskej republike (č. 6) (č. 40437/07, ods. 51 – 54 a 60 – 96, 12. jún 2012)], v súlade s ktorou sťažnosť na prietahy v konaní adresovaná predsedovi okresného súdu nie je považovaná za účinný prostriedok nápravy sťažovateľkou namietaných práv. Uvedenú námietku okresného súdu ústavný súd považuje za irelevantnú navyše aj s prihliadnutím k argumentácii sťažovateľky, v ktorej poukázala na ňou podanú urgenciu rozhodnutia o podanom odvolaní z 8. februára 2019 (pozri bod 5.2).

19.5 Napokon ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezaväzuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy predložená okresným súdom preto nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

19.6 S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, a preto nie je zlučiteľný s jej základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako ani s jej právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

20. Zohľadňujúc predovšetkým postup okresného súdu, doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania, a najmä jeho predmet, ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu, a tým aj k porušeniu sťažovateľkou označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

21. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu v celom rozsahu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 204/2009 konať bez zbytočných priet'ahov, v tomto prípade predovšetkým v spojitosti s procesnými úkonmi týkajúcimi sa predloženia predmetnej veci odvolaciemu súdu (bod 2 výroku nálezu).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

24. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej s'ťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

25. S'ťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 10 000 €, ktoré odôvodnila poukazom na exemplárne priet'ahy v napadnutom konaní, celkovú dĺžku neskončeného konania, jednoduchosť predmetu konania a následky spôsobené priet'ahmi.

25.1 Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

25.2 Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľkou nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Ústavný súd zohľadnil predovšetkým doterajšiu dĺžku namietaného konania, ktorá bola spôsobená neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu. Zohľadnil však aj predmet uvedeného konania, štádium, v ktorom sa nachádza (vydané uznesenie o zastavení konania a priznaní náhrady trov konania), ako aj obdobie, počas ktorého sa spis v predmetnej veci nachádzal na odvolacom súde (deväť mesiacov). Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 1500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

26. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27. Ústavný súd priznal náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)

právneho zástupcovi sťažovateľky, a to advokátovi JUDr. Tiborovi Bickovi, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica. Odmena advokáta v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 je 1/6 z výpočtového základu, čo v zmysle citovaných ustanovení vyhlášky predstavuje sumu 177 € a režijný paušál sumu 10,62 €. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (2 x 177 €) spolu s režijným paušálom (2 x 10,62 €) predstavuje spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty sumu 450,28 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

28. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky advokáta JUDr. Tibora Bicka, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu